

TEMATISKAIS PLĀNS

Tēma: Bizantijas civilizācija

Mērķis: veicināt izpratni par Bizantijas civilizācijas vēsturi viduslaikos, attīstīt izglītojamo analītiskās prasmes.

Stunda	Apakštēma/ laiks	Uzdevumi	Sagaidāmie rezultāti	Jēdzieni	Paņēmieni un metodes	Pārbaudes formas (ja ir)	Mājas uzdevumi
1.	Bizantijas impērija	-Veidot izpratni par Bizantijas impērijas teritoriālajām izmaiņām, pārvaldi un saimniecību viduslaikos. -Pilnveidot prasmes orientēties kartē. - Attīstīt prasmes iegūt tiešo un netiešo informāciju no rakstījumiem un vizuālajiem vēstures avotiem. -Rosināt pārdomas par Justiniāna I personības lomu vēsturē.	- Raksturo Bizantijas lielvalsti. -Orientējas kartē: prot raksturot teritoriālās izmaiņas Bizantijas impērijā viduslaikos. - Prot analizēt rakstītos un vizuālos vēstures avotus. -Prot salīdzināt Bizantijas un Rietumeiropas civilizāciju elementus. -Izvērtē Justiniāna I lomu vēsturē.	Justiniāna kodekss.	Darbs ar karti. Darbs ar rakstījumiem un vizuālajiem vēstures avotiem. Diskusija.		Darba lapa 1, 3. uzd.

2.	Bizantijas mantojums	-Veidot izpratni par Bizantijas mantojumu. - Pilnveidot prasmes pamatot savu viedokli argumentēta pārsprieduma formā. -Rosināt pārdomas par kultūras mantojuma nozīmi un nepieciešamību.	-Raksturo Bizantijas mantojumu. -Prot iegūt tiešo un netiešo informāciju no teksta. -Pamato savu viedokli argumentēta pārsprieduma formā. -Apzinās kultūras mantojuma nozīmi un nepieciešamību.	Pareizticība, patriarhs, ikona	Diskusija. Darbs ar tekstu. Pārspriedums.		Darba lapa 2, 2.uzd.
----	-----------------------------	--	--	--------------------------------	---	--	-------------------------

II Ieteikumi skolotājam (izstrādāto *Darba lapu* izmantošanas iespējas).

Darba lapa 1

Šo darba lapu varētu izmantot, apgūstot tēmu „**Bizantijas impērija**”. 3. uzdevumu skolēniem var uzdot kā mājas darbu, kura izpildē skolēni izmantotu dažādus papildinformācijas resursus. Nākošajā stundā mājas darbu vajadzētu apspriest diskusijas veidā.

Darba lapa 2

Šo darba lapu varētu izmantot, apgūstot tēmu „**Bizantijas mantojums**”. 1. uzdevuma tekstam ir plašs informatīvais potenciāls, tāpēc skolotājs var papildināt uzdevumu ar citiem jautājumiem, piemēram, rosināt pārdomas par ekumēnismu.

Ekumēnisma vēsture

„Pāvesta Pāvila VI un patriarha Atenagora tikšanās atklāja cik pasaulei nepieciešama ir vienotība un iezīmēja virzienu tās sasniegšanai. Ne mazāk svarīga bija Jāņa Pāvila II un Dimitriosa I tikšanās. Tās laikā tika izveidota teoloģiskā dialoga jauktā komisija. Viens no deklarācijas punktiem attiecas uz seno ekskomunikāciju atcelšanu, kas gadsimtu gaitā negatīvi ietekmēja attiecības starp katoļiem un pareizticīgajiem. Šajā jautājumā liela nozīme ir minētās komisijas darbībai.”

2. uzdevums paredzēts skolēniem kā mājas darbs, kas tiek vērtēts saskaņā ar vēstures centralizētajā eksāmenā izvirzītajiem vērtēšanas kritērijiem.

III Darba lapu uzdevumu atbildes.

Darba lapas	Uzdevums	Atbildes
-------------	----------	----------

numurs						
1.	1. uzd.	<p>Justiniāns I iekaroja: Adrijas jūras piekrasti, Apenīnu pussalu, Ziemeļāfrikas piekrasti, Pireneju pussalas dienvidaustrumu piekrasti, Sicīlijas, Sardīnijas un Kosikas salas.</p> <p>Justiniāns I neatguva: Galliju (mūsdienu Franciju), Spāniju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persieši, slāvi. <p>Bizantijas karaspēks bija spiests pārtraukt karagājienu uz rietumiem. Bizantijas teritorijas samazināšanās.</p>				
	2. uzd.	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts un armija = cilvēka ķermenis un galva. Rūpes par armiju ir pienākums, kura nepildīšana ir grēks. • Kaimiņzemju cilšu regulāri iebrukumi. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kopīgais</th> <th>Atšķirīgais</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Stratons un bruņinieks visu kara dienestam nepieciešamo iegādājas no benefīcija ienākumiem.</td> <td>Rietumeiropā – agrajos viduslaikos bruņinieks zemi saņēma kā benefīciju (attīstītajos viduslaikos – iegūst šīs zemes mantošanas tiesības). Bizantijā – Strationa zeme ir neatsavināms, mantojams īpašums.</td> </tr> </tbody> </table>	Kopīgais	Atšķirīgais	Stratons un bruņinieks visu kara dienestam nepieciešamo iegādājas no benefīcija ienākumiem.	Rietumeiropā – agrajos viduslaikos bruņinieks zemi saņēma kā benefīciju (attīstītajos viduslaikos – iegūst šīs zemes mantošanas tiesības). Bizantijā – Strationa zeme ir neatsavināms, mantojams īpašums.
	Kopīgais	Atšķirīgais				
Stratons un bruņinieks visu kara dienestam nepieciešamo iegādājas no benefīcija ienākumiem.	Rietumeiropā – agrajos viduslaikos bruņinieks zemi saņēma kā benefīciju (attīstītajos viduslaikos – iegūst šīs zemes mantošanas tiesības). Bizantijā – Strationa zeme ir neatsavināms, mantojams īpašums.					
3. uzd.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Bizantijā</th> <th>Rietumeiropā</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Imperators ir cieši saistīts ar baznīcu. Atbalsta un kontrolē to. Imperators izvēlas patriarhu. Imperators ir gan laicīgās, gan garīgās varas vienotājs.</td> <td>Rietumeiropā garīgā vara piederēja pāvestam. Eiropas valdnieki (laicīgās varas pārstāvji) pakļāvās pāvesta varai (izņēmums – Aviņjonas gūsts).</td> </tr> </tbody> </table>	Bizantijā	Rietumeiropā	Imperators ir cieši saistīts ar baznīcu. Atbalsta un kontrolē to. Imperators izvēlas patriarhu. Imperators ir gan laicīgās, gan garīgās varas vienotājs.	Rietumeiropā garīgā vara piederēja pāvestam. Eiropas valdnieki (laicīgās varas pārstāvji) pakļāvās pāvesta varai (izņēmums – Aviņjonas gūsts).	
Bizantijā	Rietumeiropā					
Imperators ir cieši saistīts ar baznīcu. Atbalsta un kontrolē to. Imperators izvēlas patriarhu. Imperators ir gan laicīgās, gan garīgās varas vienotājs.	Rietumeiropā garīgā vara piederēja pāvestam. Eiropas valdnieki (laicīgās varas pārstāvji) pakļāvās pāvesta varai (izņēmums – Aviņjonas gūsts).					
2.	1. uzd.	<ul style="list-style-type: none"> • Mūsdienu kristīgās baznīcas misija ir „sludināt Evaņģēliju mūsdienu pasaulē”. • Deklarācijas noslēgšana (skat uzdevums tekstu). • Uzvara, draudzība, vienotība, vertikālā virzība (Dievs) 				
	2. uzd.	Skat. II sadaļu.				

IV Jēdzienu vārdnīca.

Patriarhs

- (*gr. patriarchēs*) – bīskaps pareizticīgo baznīcā, kura pārziņā atradās liels baznīcas novads.

Pareizticība

- Viens no kristietības virzieniem (līdzās katolicismam un protestantismam). Radās, kristiešu baznīcai sašķeļoties (1054.g.) Rietumu (Romas katoļu) un Austrumu (pareizticīgo) baznīcā.

Ikona

- (*gr. eikōn*) – seno austrumu un pareizticīgo baznīcas svētbilde. Radās II gs. un kļuva par pielūgšanas objektu, kam piedēvēja maģiskas īpašības. Ikonas tiek veidotas saskaņā ar ikonogrāfijas kanoniem.

- Slāvi**
- Kņazs**
- Kodekss**
- Indoeiropiešu tautu grupa – krievu, poļu, čehu, serbu, horvātu, bulgāru, ukraiņu, baltkrievu, slovāku un slovēņu senči.
 - Seno slāvu cilšu vadonis.
 - (*lat. Codex* – koka plāksnīte rakstīšanai; grāmata) – sistematizēts tiesību, morāles u.c. normu vai noteikumu kopums. Bizantijā Romas likumu apvienošana un sistematizēšana notika Justiniāna I valdīšanas laikā.

V Personības.

Justiniāns I

- Viens no varenākajiem Bizantijas imperatoriem (518.-527. g.). Tiek uzskatīts par svēto pareizticīgo baznīcā. Pēdējais Bizantijas imperators, kuram latīņu valoda bija dzimtā. Justiniāns kļuva par imperatoru 527. gada 1. augustā. Savas valdīšanas laikā organizēja karagājienus, lai atjaunotu vienotu Romas impēriju. No ostgotiem atkaroja Romu. Izveidoja sistematizētu Bizantijas likumu krājumu – kodeksu.

Kirils un Metodijs

- **Kirils** Bizantijas mūks, teologs un valodnieks. Viņu, kopā ar savu brāli **Metodiju**, uzskata par glagolicas alfabēta – uz šī alfabēta bāzes tika izveidota kirilica - autoriem. 988.gadā Bizantijas imperators sūtīja viņus pašreizējās Slovākijas teritorijā sludināt slāviem kristietību. Te Kirils un Metodijs pārtulkoja svētos rakstus slāvu baznīcas valodā.

Vladimirs

- Kijevas lielkņazs(980 – 1015), kura valdīšanas laikā Kijevas Krievzemē (988. vai 989. g) tika ieviesta kristietība no Bizantijas.

Ivans III

Čingishans

- Maskavas lielkņazs (462-1505). Ap Maskavas kņazisti apvienoja vairākas Krievzemes kņazistes.
- Mongoļu karavadonis, valdnieks, imperators (1155/1165 – 1227).